

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 40/11

Luksemburg, 28 kwietnia 2011 r.

Wyrok w sprawie C-61/11 PPU
Hassen El Dridi alias Soufi Karim

Dyrektywa w sprawie powrotów nielegalnych imigrantów sprzeciwia się uregulowaniu krajowemu przewidującemu karę pozbawienia wolności dla przebywającego nielegalnie na terytorium państwa członkowskiego obywatela państwa trzeciego, który nie zastosował się do nakazu opuszczenia terytorium tego kraju

Sankcja karna, taka jak przewidziana w ustawodawstwie włoskim, może zagrozić realizacji celu polegającego na prowadzeniu skutecznej polityki w zakresie wydalania z terytorium i repatriacji z poszanowaniem praw podstawowych

Hassan El Dridi, obywatel państwa trzeciego, wjechał nielegalnie na terytorium Włoch. W 2004 r. wydano względem niego dekret o wydaleniu, na podstawie którego w 2010 r. wydano nakaz opuszczenia przez niego terytorium krajowego w terminie pięciu dni. Ten ostatni środek uzasadniony był brakiem dokumentów tożsamości, środka transportu oraz niemożliwością tymczasowego przyjęcia go - z uwagi na brak miejsc - w ośrodku detencyjnym. Ponieważ H. El Dridi nie zastosował się do tego nakazu, został skazany przez sąd w Trydencie (Włochy) na karę jednego roku pozbawienia wolności.

Sąd apelacyjny w Trydencie, do którego się odwołał, zwrócił się z pytaniem do Trybunału Sprawiedliwości, czy dyrektywa w sprawie powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich („dyrektywa w sprawie powrotów”)¹ sprzeciwia się uregulowaniu krajowemu przewidującemu wymierzenie kary pozbawienia wolności cudzoziemcowi przebywającemu nielegalnie na terytorium państwa członkowskiego wyłącznie z tego względu, że bez uzasadnionego powodu przebywa on na tym terytorium, z naruszeniem nakazu jego opuszczenia w określonym terminie.

Trybunał uwzględnił wniosek sądu krajowego o rozpoznanie sprawy w pilnym trybie prejudycjalnym z uwagi na zatrzymanie H. El Dridiego.

Trybunał zauważył w pierwszej kolejności, że „dyrektywa w sprawie powrotów” ustanawia wspólne normy i procedury w celu prowadzenia skutecznej polityki wydalania z terytorium i repatriacji osób, z poszanowaniem ich praw podstawowych a także ich godności. Państwa członkowskie nie mogą odstąpić od tych norm i procedur poprzez stosowanie surowszych norm.

Dyrektywa ta dokładnie określa procedurę, jaką należy stosować w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających cudzoziemców i ustala kolejność poszczególnych etapów tej procedury.

Pierwszy etap polega na wydaniu decyzji nakazującej powrót. W ramach tego etapu przywiązuje się wagę do możliwości dobrowolnego wyjazdu w zwykle wyznaczanym zainteresowanemu w tym celu terminie, który może wynosić od siedmiu do trzydziestu dni.

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. L 348, s. 98).

Jeśli dobrowolny wyjazd nie nastąpił w tym terminie, dyrektywa wymaga wówczas od państw członkowskich przeprowadzenia przymusowego wydalenia przy użyciu możliwie najmniej dolegliwych środków przymusu.

Jedynie w przypadku, gdy zachowanie zainteresowanego może wpływać negatywnie na wydalenie, państwo członkowskie może umieścić go w ośrodku detencyjnym. Zgodnie z „dyrektywą w sprawie powrotów”², taki środek detencyjny powinien być stosowany przez możliwie najkrótszy okres i podlega kontroli w rozsądnych odstępach czasu; przesłanki jego zastosowania ustają, jeżeli okaże się, że nie ma już rozsądnych perspektyw wydalenia osoby. Okres stosowania tego środka nie może przekroczyć 18 miesięcy. Ponadto zainteresowani powinni być przetrzymywani w specjalnych ośrodkach detencyjnych, a w każdym razie oddzielnie od zwykłych więźniów.

Dyrektywa przewiduje tym samym gradację środków, jakie należy podjąć w celu wykonania decyzji nakazującej powrót, jak również obowiązek przestrzegania zasady proporcjonalności na każdym etapie postępowania. Gradacja ta rozciąga się od środka pozostawiającego zainteresowanemu najwięcej swobody, czyli wyznaczenia terminu dobrowolnego wyjazdu, do środka najbardziej ograniczającego wolność, na jaki zezwala dyrektywa w ramach postępowania w sprawie przymusowego wydalenia, czyli zatrzymania w specjalnym ośrodku detencyjnym.

Dyrektywa realizuje tym samym cel ograniczenia maksymalnego okresu stosowania środka detencyjnego w ramach postępowania w sprawie powrotu i zapewnienia w ten sposób przestrzegania praw podstawowych nielegalnie przebywających obywateli państw członkowskich. W tym względzie Trybunał uwzględnił w szczególności orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Trybunał stwierdził następnie, że „dyrektywa w sprawie powrotów” nie została implementowana do włoskiego porządku prawnego³ i przypomniał, że w takiej sytuacji jednostki mają prawo powoływać się wobec państwa członkowskiego, które nie dokonało transpozycji, na przepisy dyrektywy, jeśli - ze względu na swoją treść - są bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne. Tak jest w przypadku art. 15 i 16 dyrektywy w sprawie powrotów. W tym względzie Trybunał stwierdził, że włoskie postępowanie w sprawie wydalenia różni się znacząco od postępowania ustanowionego w tej dyrektywie.

Trybunał przypomniał również, że o ile ustawodawstwo karne mieści się, co do zasady, w kompetencji państw członkowskich i o ile dyrektywa w sprawie powrotów pozostawia tym państwom prawo podjęcia środków, nawet o charakterze karnym, w przypadku, gdy środki przymusu nie doprowadziły do wydalenia, o tyle państwa członkowskie są w każdym razie zobowiązane do dostosowania swojego ustawodawstwa w celu zapewnienia przestrzegania prawa Unii. Tym samym, państwa nie mogą stosować uregulowania, nawet z zakresu prawa karnego, mogącego zagrażać realizacji celów wytyczonych przez dyrektywę i pozbawiać ją skuteczności.

Trybunał stwierdził zatem, że **państwa członkowskie nie mogą, dla zaradzenia brakowi skuteczności środków przymusu przyjętych w celu przeprowadzenia przymusowego wydalenia, ustanowić kary pozbawienia wolności, takiej jak przewidziana w uregulowaniu krajowym rozpatrywanym w postępowaniu przed sądem krajowym, wyłącznie z tego względu, że obywatel państwa trzeciego nadal pozostaje nielegalnie, po tym jak doręczono mu nakaz opuszczenia terytorium krajowego i po tym jak upłynął termin wyznaczony w tym nakazie, na terytorium państwa członkowskiego.** Państwa te powinny podjąć wysiłki w celu wykonania wciąż obowiązującej decyzji nakazującej powrót.

Taka bowiem kara pozbawienia wolności, z uwagi w szczególności na swe warunki i sposoby stosowania, może zagrażać realizacji celu wytyczonego przez dyrektywę, czyli prowadzeniu skutecznej polityki w zakresie wydalania i repatriacji nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich z poszanowaniem praw podstawowych.

² Artykuły 15 i 16.

³ Termin transpozycji dyrektywy do krajowych porządków prawnych został wyznaczony na 24 grudnia 2010 r.

Sąd krajowy, odpowiedzialny za stosowanie przepisów prawa Unii i za zapewnienie mu pełnej skuteczności, nie powinien zatem stosować przepisu krajowego sprzecznego z celem dyrektywy (w szczególności przepisu przewidującego karę pozbawienia wolności od roku do czterech lat) i mieć na względzie zasadę stosowania z mocą wsteczną kary łagodniejszej, która to zasada należy do tradycji konstytucyjnych wspólnych państwom członkowskich.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne umożliwia sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106